

11/6/2017

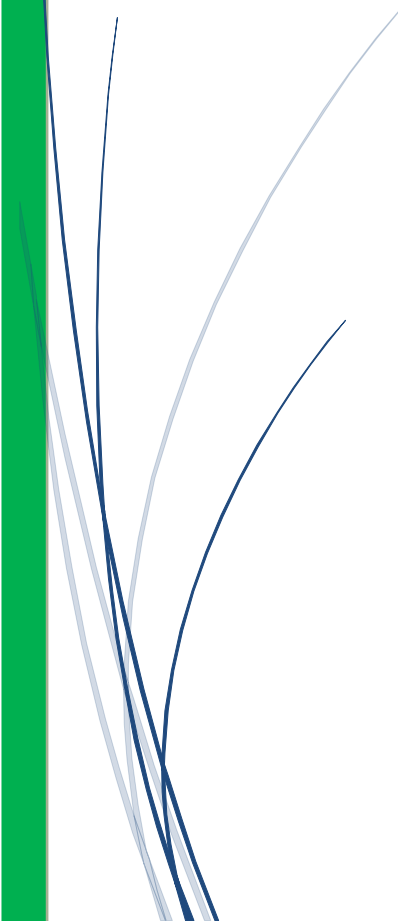
ལྷ་བོ་སྐྱེང་བ།

༢༠༡༧ ལོའི་ཁོར་ལུག་རྩོམ་རིག་འགན་སྐྱུར་གྱི་
ཕུལ་བྱུང་གི་གཞིངས་ཏྟགས་ཐོབ་པའི་རྩོམ་ཡིག་

ཁམས་སློན་ཏེ་རི་ཀས་བརྩམས།

བོད་ཡུལ་སྐྱེ་ཁམས་ཐོབས་ཅུ་ཚོགས་པས་སྒྲིལ།

WWW.TIBETANECOLOGY.ORG

ནང་དོན་གནད་བསྟུན། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ནི་ཟབ་ཅིང་བསྐྱོད་བའི་ཚུ་བོ་ཆེན་པོ་ཞིག་དང་མཚན་མཉམ་གྱིང་། ཚུ་བོ་ནི་སྤྱོད་འགྲོ་བུ་མོང་གི་ཚོ་
སློག་གི་ལྷན་པ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། དཔུང་ཚོམ་འདྲིའི་ཚུ་བོའི་འབྲུང་ཁུངས་དང་། སན་རུས། ཚུ་བོའི་ཁྱབ་ཁོངས། འབྲུང་ཚུ་ལ་གོན་ཚུང་
བྱེད་དགོས་པའི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་སྲོག་སྲུང་སྲོག་སྲུང་ཚུ་བོ་བཞུགས་པའི་ཚུ་བོ་འདྲོད་ཡོད།

བརྗེ་བའི་སྤྱོད་འགྲོ་བུ་མོང་གི་ཚོ་སློག་གི་ལྷན་པ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཚུ་བོའི་འབྲུང་ཁུངས་དང་། སན་རུས། ཚུ་བོའི་ཁྱབ་ཁོངས། འབྲུང་ཚུ་ལ་གོན་ཚུང་

སྤྱོད་འགྲོ་བུ་མོང་གི་ཚོ་སློག་གི་ལྷན་པ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན།

བརྗེ་བའི་སྤྱོད་འགྲོ་བུ་མོང་གི་ཚོ་སློག་གི་ལྷན་པ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། མིའི་རིགས་ཀྱིས་གསར་ཚོམ་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
སློན་ཚིག་བཟང་ལས་འདས་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཚུ་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ཚན་པ་གཅིག་དེད་ཅེས་སྤོང་
ཚོགས་པ་འདི་ནས་དུས་ཆེན་ག་གེ་མོ་ཞིག་མཚན་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་མེད་ལ་སེམས་གཙོ་སྤྱོད་བཞུགས་པ་དང་སྤྱོད་འགྲོ་བུ་མོང་གི་
པའི་གསང་བ་ལྷན་པ་ཞིག་དེ་བས་ཀྱང་གསལ་བཤད་བྱེད་ཀྱིན་མེད། བདག་གིས་འདི་ནས་སྤོང་འདོད་པའི་དོན་
བྱ་གཙོ་བོ་ནི་སྤྱོད་འགྲོ་བུ་མོང་གི་སྤོང་ལ་ཤིན་ཏུ་གཅིག་པ་ལྟར་རང་གི་འཚོ་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཁོར་ལུགས་ཅིག་
ལའང་དུང་བ་སྤོང་ལྷན་པ་ལྟར་ལོང་དགོས་པའི་ལྷན་པ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། ཀྱང་གིས་མཁུའུ་གསལ་ལྟར་ཁོར་ལུགས་
ལེགས་བཅོས་ཀྱི་བྱ་གཞུག་ནི་སེམས་ལྡན་གྱི་སྤོང་བྱ་རེ་རེའི་སྤོང་བྱ་བ་པའི་འོས་འགན་ཡིན་ན། ཁོར་ལུགས་སྤོང་
སྤོང་ཆ་གཙོ་བོ་སྤོང་ལྷན་པའི་ཚུ་བོ་དང་གཙོ་བོ་གཅིག་སྤོང་གནད་བཞུགས་པ་ནི་ང་ཚོ་ཐོ་བའི་བྱ་དངོས་ལོང་ཚད་ཀྱི་སྤོང་
སྤོང་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བའི་བཤོལ་དུ་མེད་པའི་ལས་དོན་ཞིག་མིན་ནམ་ཅི། གནད་དོན་འདི་གསེད་བཀོལ་ཡོང་
ཚེད་བདག་གིས་ཚུ་བོའི་འབྲུང་ཁུངས་དང་སན་རུས་སྲོག་སྲུང་སྲོག་སྲུང་གཅིག་དང་། འབྲུང་ཚུ་ལ་གོན་ཚུང་བྱེད་
དགོས་པའི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་སྤོང་བ་བཅས་སྤོང་གཉིས་སུ་དྲིལ་ནས་སྤོང་བར་འདོད།

སྤོང་བཞུགས་དང་སྤོང་ཚུ་བོའི་འབྲུང་ཁུངས་དང་སན་རུས་སྲོག་སྲུང་སྤོང་བཞུགས་

དང་སྤོང་ཚུ་བོའི་འབྲུང་ཁུངས་དང་འབྲུང་ཚུ་བོའི་འབྲུང་ཁུངས།

གནད་པོའི་སྤོང་ཚུ་བོའི་མཚན་ཉིད་རིག་པ་བ་ཐེ་ལེ་སི་ཡིས། ཚུ་བོ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་
ཡིན། ཞེས་དང་། འཇར་པན་ཚན་རིག་པ་ཅང་པིང་ཉིང་གིས། ཚུ་བོ་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་ཚོ་སློག་ལོང་ཚད་ཀྱི་འབྲུང་
ཁུངས་ཡིན།¹ ཞེས་ལེགས་པར་གདམས་པ་ལྟར་དུངས་གཙོ་བོ་ཚུ་ཐིགས་རེ་རེས་སྤོང་འགྲོ་མང་པོའི་ཚོ་སློག་སྤོང་
སྤོང་བྱེད་བཞིན་ལོང་པས་ང་ཚོས་ཚུ་བོ་སྤོང་སྤོང་བྱེད་དགོས། ཚུ་བོ་སྤོང་སྤོང་དགོས་ན་དེའི་འབྲུང་ཁུངས་དང་སན་

¹ འཇར་པན་གྱི་ཚན་རིག་པ་ཅང་པིང་ཉིང་གིས་བཅུ་མཚན་ཉིད་འདྲན་མ་དགོན་མཚོག་ཚོ་ཚུ་ལྱིས་སྤོང་བའི་ <<ཚུ་ལེགས་དྲིས་ལན་ཤེས>> >དེབ་གསུམ་པ་ལོ་ཉིན་མི་རིགས་རིག་གནས་དར་སྤོང་གྱི་

ན་ཚེ་ཤིང་སོགས་ཡོད་མི་སྲིད་ལ། ས་སྒྲིབ་ཚོགས་ཏུ་འཚོ་བའི་སྐྱེ་འགོ་དག་ཀྱང་ཡོད་མི་སྲིད། ཚུ་བོ་ཡོད་པས་སྒྲིབ་འཇུག་ས་ནགས་སྐྱེན་བྱེད་པ་དང་། ལྷགས་ལས་འཚོ་སྦྱང་བྱེད་པ། ཞིང་ལས་འབྲུ་རིགས་འདེབས་པ་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་ཞིང་། བྱང་པར་དུ་འགོ་བ་མིའི་འབྲུང་ཚུ་བྱེད་ཅིང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འགོ་བ་མིའི་ཚོ་སྲོག་མང་པོ་ཞིག་སྐྱེད་བཞིན་ཡོད་དེ། ཁོར་ཡུག་ཚན་རིག་གི་སྒོར་ལས། འཛམ་གླིང་རང་བཞིན་གྱི་ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་དགོན་པར་གྱུར་པའི་ཚུ་མཚོན་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། ཚུ་ཀྱེན་གཙོ་བོ་གསུམ་ཡོད།

དང་པོ། ཞིང་ལས་དང་བཟོ་ལས། འཚོ་བར་བེད་སྦྱོང་གི་ཚུའི་ཚད་མགྲོགས་སྐྱུར་དང་འཕར་བར་གྱུར། ཞིང་ལས་ལ་བེད་སྦྱོང་པའི་ཚུ་དང་བཟོ་ལས་ལ་བེད་སྦྱོང་པའི་ཚུ་སོ་སོར་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་བ་ཚུ་མེད་པའི་ཚུ་བེད་སྦྱོང་ཚད་ཀྱི་70%དང་22 ཟེན་ཡོད་ཅིང་། ད་དུང་ཡང་དགོས་མཁོའི་ཚད་མཐོ་ཏུ་འགོ་བཞེན་ཡོད། མི་གངས་མགྲོགས་སྐྱུར་དང་ཇེ་མང་དང་གོང་ཁྲུང་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱིས་འཚོ་བར་སྦྱོང་པའི་ཚུ་དགོས་མཁོའི་ཚད་ཀྱང་མགྲོགས་སྐྱུར་དང་འཕེལ་བར་གྱུར།

དུས་རབས་20འགོ་ནས། བཟོ་ལས་དང་གོང་ཁྲུང་གི་འཚོ་བའི་ཚུ་ཡིས་ཚུ་སྤྱིའི་བཞོན་སྦྱོང་ 22. ~7% ལས་ཟེན་མེད། འཛམ་གླིང་གི་མི་གངས་དང་བཟོ་ལས་ཇེ་མང་དུ་སོང་བ་བརྒྱད་ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ཟད་གོན་ཇེ་ཚེར་གྱུར། སྤྱི་ལོ་1900ལོ་ནས་1975ལོའི་བར། འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ཚུ་བཞོན་སྦྱོང་གི་ཚད་ལོ་རེ་བཞིན་3% ~ 5%མགྲོགས་ཚད་ཀྱིས་འཕར་ཞིང་། ཕལ་ཚེར་ལོ་20ནང་ལྷབ་རེ་འཕར་ཡོད། བཟོ་ལས་དང་གོང་ཁྲུང་གི་ཚུ་བཞོན་སྦྱོང་གི་འཕར་ཚད་ཤིན་ཏུ་མགྲོགས། 1950ལོར་ཚུའི་བཞོན་སྦྱོང་གི་22.7% ཡིན་པ་དང་། 2000ལོར་འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་ཚུ་བཞོན་སྦྱོང་གི་ཚད་ཚུ་དབངས་སྤྱི་[m³]དུང་ལྷུར་60000ཡིན་པས། འཛམ་གླིང་གི་ཚུ་སྤྱིའི་བཞོན་སྦྱོང་གི་15%ཟེན་ཡོད། ཉེ་བའི་ལོ་བཞི་བཅུའི་རིང་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་བཟོ་ལས་ལ་བཞོན་སྦྱོང་གི་ཚུ་ལྷབ་ 40 འཕར་ཡོད། ཞིང་ལས་ལ་བཞོན་སྦྱོང་གི་ལྷབ་ 2 འཕར་ཡོད། འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགོ་བཟོ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཟོ་ལས་སུ་བཞོན་སྦྱོང་གི་ཚུ་ 40% ཟེན་ཡོད། དེའི་ནང་ 2/3 ལྷགས་རིགས་བཟོ་སྐྱེད་དང་དོ་སྐྱོམ། རྩལ་འབྲུར་བཟོ་བྲལ། ཤོག་ལུ་བཟོ་བྲལ་དང་ཟས་རིགས་ཁེ་ལས་སུ་བཞོན་སྦྱོང་བྱང་བ་ཡིན། བཟོ་ལས་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དང་བསྐྱར་ན། འཕེལ་རྒྱས་སུ་འགོ་བཞེན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་བཟོ་ལས་ཕྱོགས་སུ་བཞོན་སྦྱོང་བྲལ་པའི་ཚུའི་ཚད་ཅུང་ཉུང་། མེ་རེའི་སྤྱི་སྟོན་གྱིས་ཚུ་དབངས་སྤྱི་ 20-40[m³] ཡིན།⁴

གཉིས་པ་ནི་ཚུའི་ཐོན་ཁུངས་ལ་སྐྱགས་བཙོག་ཆེན་པོ་ཕོག་པས་ཡིན། འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་བཟོ་ལས་

⁴ བསོད་ནམས་དོན་གྲུབ་དང་། གང་སྐོར་དབུས་སྐབས། ཉིང་འཛོན་བཀྲ་ཤིས་གསུམ་གྱིས་སྐྱུར་བའི་མ་འོངས་པའི་ཉེ་གཞོན་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་བྱིས་པའི་གཞི་སྐབས་སོ་སོའི་བསྐྱར་ཚུལ་དཔེ་ཚོགས་ལས་ <<ཁོར་ཡུག་ཚན་རིག་གི་སྒོར>>མི་རིགས་དཔེ་དབུ་སྐྱེན་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2012ལོའི་ཟླ་བ་5པར་པར་དུ་བསྐྱེད། ཤོག་དོན་227པ།

དང་གོང་ཁྱེད་ནས་ཕུང་པའི་བཙོག་ཚུ་ལོ་རེ་ལ་རྒྱ་དཔངས་སྤྱི་དུང་ཕུར་30000[m³]ཟིན་ཅིང་། ས་འོག་གི་ཚུའི་
ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ཕྱེད་ལ་སྐྱགས་བཙོག་ཐེབས་ཡོད།⁵ ཅེས་དང་།

གསུམ་པ་ནི་ཤིང་ནགས་གང་འདོད་དུ་བཅད་པས་ཆར་ཚུ་ཉུང་བར་གྱུར་ཞིང་ས་འོག་གི་ཚུ་ལ་ཁ་
གསབ་མ་ཐོབ། འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ལོ་རེ་བཞིན་རྒྱ་དཔགས་སྤྱི་དུང་ཕུར་5500 ས་འོག་ནས་འཐེན་ཞིང་། ས་ཁུལ་
མང་པོ་ནས་ས་འོག་གི་ཚུ་འཐེན་པར་ཚོད་འཛིན་མ་ཐུབ་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཡོད།⁶ ཞེས་ལེགས་པར་བཤད་པར་
ལྟར་ཚུ་བོ་ནི་ཚོ་སློག་གི་འབྱུང་ཁུངས་ཆེན་མོ་ཡིན་པར་གྲགས་པའང་རྒྱ་མཚན་མེད་པ་ཞིག་ག་ལ་ཡིན་ཨང་། ཚུའི་
བྱེ་བྲག་ཆར་ཚུས་མིའི་ལུས་སྤོང་གི་དུག་ནད་སེལ་ཏེ། གནས་མཚོག་སྤྱི་དངོས་སྣ་མང་རྟོག་ཞིབ་སྟབས་རྒྱལ་ལས།
ཚུའི་བྱེ་བྲག་ཚུས་མིའི་ལུས་སྤོང་གི་དུག་ནད་སེལ་ཞིང་ལུས་ཁམས་འཕྲོད་བསྟེན་ལ་ཉ་ཅང་པན་ལུས་ལྡན། ད་རུང་
སྐར་མ་རི་ཕྱི་ཤར་བའི་ཚུ་སོགས་ཀྱིས་ནད་ཡམས་འགོག་པ།⁷ ཞེས་མདོ་རྒྱུད་སོགས་ལས་གསུངས། ཚུ་ཡིས་རང་
བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཁ་དབྱགས་སྟོམ་སྐྱིག་དང་། ཚུས་ཁོར་ཡུག་གི་སྐྱགས་བཙོག་གཙང་མ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་དོ། །

གསུམ་པ། ཚུ་བོའི་བྱེ་བྲག་ཁོངས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ལ་ཉ་ཅང་པན་ལུས་ལྡན།

སའི་གོ་ལ་ངོས་ 70% ནི་ཚུས་བཀང་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་སའི་གོ་ལའི་མིང་ལ་ཚུའི་གོ་ལ་ ཞེས་གྲགས།
ཤར་ལུབ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་ཁམས་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་སྤྱི་བ་དག་གིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་ལྟར་ན། མདོ་དབྱས་མཐོ་
སྐང་གི་སྤྱིའི་བརྒྱན་ས་རྒྱ་ཁྲོན་ལ་སྤྱི་ལེ་[kilometer]གྱུ་བཞི་མ་བྲི་ཚོ་4.7[km²] ཡོད་པ་དང་། མདོ་དབྱས་མཐོ་
སྐང་གི་ཡུལ་འདྲིར་ལྷན་གཤེར་དང་ས་ཁམས་ཀྱི་རིགས་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཡུལ་གཞན་ལ་མེད་པའི་སྤུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ཚོས་ཀྱང་མང་དུ་ཡོད། དེ་དག་གི་ནང་ནས་གཙོ་བོར་རྩ་ཐང་གི་བརྒྱན་ས་དང་། མཚོ་རྫིང་གི་
བརྒྱན་ས། ཚུ་རྒྱུང་གི་བརྒྱན་ས། རགས་ཚལ་གྱི་བརྒྱན་ས་སོགས་ཀྱིས་བརྒྱུང་ཡོད། ལྷག་དུ་མདོ་དབྱས་མཐོ་སྐང་ནི་མ་
འབྲི་རྩ་གསུམ་གཙོས་པའི་ཚུ་བོ་ཆེ་ཚུང་གངས་མང་གིས་ཚུའི་ས་ཁོངས་བརྒྱུང་ཡོད་དོ། །

⁵ མ་འོངས་པའི་ཉེ་གཞིན་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་བྱིས་པའི་གཞི་སྤྱིས་སློབ་གསོའི་བསྐྱར་རྩོམ་དཔེ་ཚོགས་ལས་«འོར་ཡུག་ཚན་རིག་གི་
སྐར»>>མི་རིགས་དབེ་དབེ་སྐྱེན་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2012ལོའི་ཟླ་བ་5པར་པར་དུ་བསྐྱབ། ཤོག་ངོས་228པ།

⁶ མ་འོངས་པའི་ཉེ་གཞིན་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་བྱིས་པའི་གཞི་སྤྱིས་སློབ་གསོའི་བསྐྱར་རྩོམ་དཔེ་ཚོགས་ལས་«འོར་ཡུག་ཚན་རིག་གི་
སྐར»>>མི་རིགས་དབེ་དབེ་སྐྱེན་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2012ལོའི་ཟླ་བ་5པར་པར་དུ་བསྐྱབ། ཤོག་ངོས་228པ།

⁷ ལུར་མང་པ་བྱིམ་གཅེས་སྤོང་ཚོགས་པས་པར་བསྐྱབ་བྱས་པའི་«གནས་མཚོག་སྤྱི་དངོས་སྣ་མང་རྟོག་ཞིབ་སྟབས་རྒྱལ»>>སྤྱི་ལོ་2015ལོའི་
ཟླ་1པོར་པར་དུ་བསྐྱབ། ཤོག་ངོས་62པ།

སྤྱི་ཚལ་དང་གྲོན་པ་སོགས་འཁྲུང་སྐབས་རབ་བྱུང་ན་ཀ་ཏོ་ར་སྤྱད་དེ་ཚུ་སྐྱེས་ནས་སྤྱད་ན་ཉ་ཅང་གྲོན་ཚུང་བྱ་
སྤྱད། ད་དུང་ལན་གཅིག་སྤྱོད་ཟིན་ཡང་འདག་རྩམ་དང་རྩམ་འགྱུར་སོགས་ཀྱིས་སྤྱད་མ་འདྲེས་པའི་ཚུ་དག་ནི།
འཁྲུགས་ཤིང་དང་མེ་ཏོག་ར་བ། སྤྱོད་ཆས་རས་ཕྱགས་སོགས་བཟུ་ཚོག་ལ། གལ་ཏེ་ཚུ་སྐྱོད་པས་བཟུ་ན་འའང་སྤྱོད་
སྤྱོད་དང་བསྐྱུན་ནས་ཚུ་སྐྱོད་ཚད་ལ་ཚོད་འཛིན་དགོས།

བཞི་པ། མདོ་དབྱུས་མཐོ་སྐང་གི་ཚུ་གྲོན་ཚུང་བྱ་ཚུ་ལ་སྐོར།

མིའི་འཁྲུང་ཚུ་ནི་ཉ་ཅང་རིན་ཐང་ལྡན་པའི་ཚུ་ཁྱུང་པར་བ་ཞིག་ཡིན། མདོ་དབྱུས་མཐོ་སྐང་ནི་རི་མཐོ་ས་
དང་། ས་གཙང་ས། ཚུ་བོ་མང་སའི་གནས་ཁྱུང་པར་ཞིག་ཡིན་པས་མདོ་དབྱུས་མཐོ་སྐང་གི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་གོང་
བཞིན་ཚུ་ལ་གྲོན་ཚུང་བྱེད་དགོས་ལ། ལྷག་ཏུ་སྤྱི་འགོ་མང་པོའི་ཚོ་སློག་མདོ་དབྱུས་མཐོ་སྐང་གི་ཚུ་བོ་མ་འབྲི་རྩ་
གསུམ་གཅོས་པའི་ཚུ་བོ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོ་བཞིན་ཡོད་པ་ཤེས་དགོས། ཤེས་པ་ཚམ་མ་ཡིན་པར་འགྲོ་བ་ཡོད་
དོ་ཅོག་གི་ཚོ་སློག་ལ་འགན་ཁུར་དགོས། ལྷག་པར་མདོ་དབྱུས་མཐོ་སྐང་བ་དག་གིས་དགུན་ཁར་ཚུ་སྐྱུག་འབྲུག་
གས་སོགས་ཆག་སྐྱོན་འབྱུང་ཉེན་ཡོད་པས་དུས་མེན་དུ་ཚུ་འཕྲོ་བརྒྱུག་ཏུ་གཏོང་མི་རུང་། དབྱུང་སྤྱོད་སྤྱོད་
སྤྱོད་མེད་པར་ཚུ་གཙང་གང་སར་འདྲེན་པ་སོགས་དེ་ལས་ཀྱང་མི་བྱ་བ་མཐུན། ཚུ་ཐིགས་པ་གཅིག་ལ་གྲོན་ཚུང་
བྱེད་པ་ནི་སློག་ལྡན་ཡོངས་ཀྱི་མ་འོངས་བའི་ཚོ་སློག་དང་འབྲེལ་བ་དམ་པོར་ཡོད་པས་སོ་སོས་མིག་རྒྱུང་རིང་དུ་
བསྐྱེད་ནས། སྤྱིར་ན་རང་བྱུང་ཁམས་ཆེན་མོ་དང་། བྱེ་བྲག་དངས་གཙང་ཡན་ལག་བརྒྱུད་ལྡན་གྱི་ཚུ་བོར་གྲོན་
ཚུང་བྱ་ཚུ་གལ་ཆེ། ཚུ་ལ་གྲོན་ཚུང་མ་བྱས་ན་དཔལ་འབྱོར་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་འའང་། སྤོང་བྱེད་སོ་སོ་དང་མི་མང་
འཚོགས་ས་ནས་ཚུ་གྲོན་[ཚུ་ཏོན་ton]གཅིག་ལ་སྐོར་ 3—5 བར་ཡིན་པས་ང་ཚོས་ཉམས་པར་མ་བཞག་ན་དཔལ་
འབྱོར་ཀྱང་མང་པོ་འཕྲོ་བརྒྱུག་ཏུ་གཏོང་བཞིན་ཡོད། ཚུ་ལ་གྲོན་ཚུང་བྱས་ན་སྤྱིར་ན་འགོ་བ་ཡོད་དོ་ཅོག་གི་ཚོ་སློག་
གི་རྒྱུན་བསྐྱེད་བ་དང་། ཁྱུང་པར་དུ་དཔལ་འབྱོར་ལའང་གྲོན་ཚུང་སྤྱོད་པ་ཡིན་ནོ།

འཁྲུག་བསྐྱུ་བ།

མདོར་བསྐྱུས་ན། འཇར་པན་གྱི་ཚོན་རིག་པ་ཅང་པིང་རྟིང་གིས། ས་ཡི་གོ་ལའི་ཚུ་དྲུངས་གཙང་བཟོ་བའི་ལས་
འགན་སྤྱི་ཞིག་གིས་འཁྲུང་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་ཅེ་ན། དེ་ནི་འགོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱིས་འཁྲུང་དགོས་ཀྱིན་ཡོད། ང་ཚོ་ནི་
ཚུ་ལས་སྤྱོད་པ་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་། ང་ཚོ་ནི་ས་ཡི་གོ་ལའི་ཐོག་དུ་འཚོ་བ་རྣམས་བཞིན་ཡོད་པས། ས་ཡི་གོ་ལའི་

སོག་གི་ཚུ་གཙང་མ་བྱེད་པའི་འོས་འགན་ཡོད་པ་རེད།⁸ ཅེས་ལེགས་པར་གདམས་པ་ལྟར་ཚོ་སྐོག་ཡོད་ཚད་ལ་
སྤྱན་སྤྲུམ་ཚོགས་པའི་ལུས་པ་དང་མཛེས་སྤྱད་ལུས་པའི་ཞིང་ཁམས་ཤིག་བསྐྱུན་དགོས་ན་སའི་གོ་ལ་ཁ་མ་བྲལ་བའི་
སྤྱན་དུ་རང་བྱུང་ཁམས་ཆེན་མོ་དང་། ལྷག་ཏུ་རང་བྱུང་གི་ཚུ་བོ་དྲུངས་གཙང་ལུས་པ་དག་ལྲར་བཞིན་སྤྱན་སྤྲུམ་སྤྱི་
ཅུ་གནས་སྤྱབ་པར་དགོས། ཚུ་མི་ཆེས་དྲུངས་གཙང་ལུས་པའི་དང་ཚོ་སྐོག་གངས་མང་ཞིག་རྒྱུན་སྲིད་བྱས་ནས་
བཞུར་གྱིན་ཡོད། ཚུ་བོས་འགོ་བ་མི་གཙོས་པའི་སེམས་ཅན་གངས་ལས་འདས་པའི་ཚོ་སྐོག་སྐྱེད་སྲིད་བྱེད་བཞིན་
ཡོད་པས་རང་ཉིད་ནས་མགོ་བརྩམས་ཏེ་ཚུ་བོ་གད་སྤྱིགས་དང་། མི་གཙང་བའི་རྣམ་པར་སོགས་ཀྱིས་ནམ་ཡང་
འབག་བཙོག་བཟོ་མི་རུང་བའི་འདུ་ཤེས་ཡོད་དགོས། ཚུ་བོ་གོ་རྒྱུང་བྱེད་པ་ནི་ཚོ་སྐོག་མང་པོ་སྤྱང་སྐྱོང་བྱེད་པ་
དང་མཚུངས། ཚུ་མི་སའི་གོ་ལའི་སྐོག་རྩ་ཡིན་པ་དང་། ཚུས་སྐྱེ་དངོས་སྤྱུམ་པར་བྱས་པ་དང་། གསོ་རྒྱུང་བསྐྱེད་པ།
སོག་ཆགས་སོགས་བསྐྱུན་པ་རེད་དོ།།

[] ཏྲགས་འདིའི་ནང་གི་མཚན་རྣམས་ཚོམ་སྐྱིགས་པས་བཀོད་པ་ཡིན།

⁸ ཚུ་ཡིས་བྲིས་ལན་ཤེས། དེབ་དང་པོ་བོད་རྫོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2016ལོའི་ཟླ་1 པོར་པར་དུ་བསྐྱུན། ཤོག་ངོས
202 པ།

འཇམ་པན་གྱི་ཚན་རིག་པ་ཅང་ཕིང་ཉིང་གིས་བརྩམས་ཤིང་འདན་མ་དགོན་མཚོག་ཚོ་རྒྱལ་གྱིས་སྒྲུར་བའི་«ཚུ་ཡིས་དྲིས་ལན་ཤེས»>>དེ་བཅས་པམ་ལོ་ཉེན་མི་རིགས་རིག་གནས་དར་སྐྱོལ་གྱི་གཞུང་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2016ལོའི་ཟླ་12པར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་81པ།

- ① འཇམ་པན་གྱི་ཚན་རིག་པ་ཅང་ཕིང་ཉིང་གིས་བརྩམས་ཤིང་འདན་མ་དགོན་མཚོག་ཚོ་རྒྱལ་གྱིས་སྒྲུར་བའི་«ཚུ་ཡིས་དྲིས་ལན་ཤེས»>>དེ་བཅས་པམ་ལོ་ཉེན་མི་རིགས་རིག་གནས་དར་སྐྱོལ་གྱི་གཞུང་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2016ལོའི་ཟླ་12པར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་81པ།
- ② ཟུར་མང་པ་ཁྱིམ་གཅེས་སྐྱོང་ཚོགས་པམ་པར་བསྐྱབས་བྱས་པའི་«གནས་མཚོག་སྐྱེས་དངོས་ལྟ་མང་རྟོག་ཞིབ་སྟབས་རྒྱལ»>>སྤྱི་ལོ་2015ལོའི་ཟླ་1པོར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་61པ།
- ③ ཚེ་ཚུ་ཁོར་སྲུང་མཉམ་ལས་མཐུན་ཚོགས་གྱི་ཁོར་སྲུང་དེབ་ཕྲང་དང་པོ་«སྐྱོ་ཉེན་ཚེ་ཚུ་ཁོར་སྲུང་»>>མར་མའི་རིག་མཛོད་པར་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2017ལོའི་ཟླ་6པར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་5 པ།
- ④ བསོད་ནམས་དོན་གྲུབ་དང་། བར་སྐྱེད་དབུས་སྐྱབས། ཉིང་འཛིན་བཟ་ཤེས་གསུམ་གྱིས་སྒྲུར་བའི་མ་འོངས་པའི་ཉི་གཞེན་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་བྱིས་པའི་གཞི་སྐབས་སློབ་གསོའི་བསྒྱུར་རྩམ་དབུ་ཚོགས་ལས་«ཁོར་ཡུག་ཚན་རིག་གི་སྐྱོར»>>མི་རིགས་དབུ་དབུ་སྐྱབས་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2012ལོའི་ཟླ་བ་5པར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་227པ།
- ⑤ བསོད་ནམས་དོན་གྲུབ་དང་། བར་སྐྱེད་དབུས་སྐྱབས། ཉིང་འཛིན་བཟ་ཤེས་གསུམ་གྱིས་སྒྲུར་བའི་མ་འོངས་པའི་ཉི་གཞེན་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་བྱིས་པའི་གཞི་སྐབས་སློབ་གསོའི་བསྒྱུར་རྩམ་དབུ་ཚོགས་ལས་«ཁོར་ཡུག་ཚན་རིག་གི་སྐྱོར»>>མི་རིགས་དབུ་དབུ་སྐྱབས་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2012ལོའི་ཟླ་བ་5པར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་228པ།
- ⑥ བསོད་ནམས་དོན་གྲུབ་དང་། བར་སྐྱེད་དབུས་སྐྱབས། ཉིང་འཛིན་བཟ་ཤེས་གསུམ་གྱིས་སྒྲུར་བའི་མ་འོངས་པའི་ཉི་གཞེན་མི་རིགས་སྐད་ཡིག་གི་བྱིས་པའི་གཞི་སྐབས་སློབ་གསོའི་བསྒྱུར་རྩམ་དབུ་ཚོགས་ལས་«ཁོར་ཡུག་ཚན་རིག་གི་སྐྱོར»>>མི་རིགས་དབུ་དབུ་སྐྱབས་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2012ལོའི་ཟླ་བ་5པར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་228པ།
- ⑦ ཟུར་མང་པ་ཁྱིམ་གཅེས་སྐྱོང་ཚོགས་པམ་པར་བསྐྱབས་བྱས་པའི་«གནས་མཚོག་སྐྱེས་དངོས་ལྟ་མང་རྟོག་ཞིབ་སྟབས་རྒྱལ»>>སྤྱི་ལོ་2015ལོའི་ཟླ་1པོར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་62པ།
- ⑧ འཇམ་པན་གྱི་ཚན་རིག་པ་ཅང་ཕིང་ཉིང་གིས་བརྩམས་ཤིང་འཇམ་དབྱངས་སློབ་གྲོན་གྱིས་སྒྲུར་བའི་«ཚུ་ཡིས་དྲིས་ལན་ཤེས»>>དེ་བཅས་པམ་ལོ་ཉེན་མི་རིགས་རིག་གནས་དར་སྐྱོལ་གྱི་གཞུང་ཁང་གིས་སྤྱི་ལོ་2016ལོའི་ཟླ་1 པོར་པར་དུ་བསྐྱབས། ཤོག་ངོས་202 པ།